

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRĂȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe un ū an ū 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un ū 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SË PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortorii nefrancați nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

ANULŪ XLVIII.

N^{R.} 221.

Vineri 4 (16) Octomvre.

1885.

Nou abonamentŭ

la

„Gazeta Transilvaniei“.

Cu 1 Octomvre st. v. 1885 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe toți onorații amici și sprijinatori ai fôiei nôstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni **3 fl.**

„ șese „ **6 „**

„ unŭ anŭ **12 „**

Pentru România și străinătate:

pe trei luni **10 franci**

„ șese „ **20 „**

„ unŭ anŭ **40 „**

Rugămŭ pe domniŭ abonentŭ, ca sê bine-voiascŭ a-și reînnoi de cu vreme abonamentuluŭ, ca sê nŭ se întrerupă expediȚiunea țiarului.

Domniŭ ce se vorŭ abonă din nou sê binevoescŭ a arêta și posta ultimă.

•AdministraȚiunea •Gazetei Transilvaniei•.

Brașovŭ, 3 (15) Octomvre 1885.

Stămŭ fôrte rău cu „echilibrulŭ“ în peninsula balcanică.

Dupê scirile cele mai nouê Sêrbia sê se fi și pusŭ în mișcare. Se așteptă pe ția de ađi publicarea unui manifestŭ alŭ Regelui Milanŭ cătră nașionea sêrbescă și alŭ unui ordinŭ de ț, prin care sê se ordone trecerea armatei sêrbesci peste frontariile bulgare. Asemenea se anunță că și Grecia ar fi gata de a intră în acțiune, ocupându deocamdată Ianina. Se asigură că inițiativa se potŭ începe în fiecare momentŭ și că catastrofa devine neevitabilă.

Vomŭ avê așadér rêsboiu în peninsula balcanică, numai câtŭ încă nu scimŭ cu siguranță, care cu cine se va bate. Sêrbii și Grecii se punŭ în mișcare, și încă precum se țice în contra dorinței marilorŭ puteri, dér ôre pe ce cărări vorŭ apuca oștirile lorŭ?

Acesta este marele secretŭ alŭ situaționei momentane în peninsula balcanică, care a ajunsŭ la unŭ gradŭ de încurcătură ne mai pomenitŭ. Despre conferența ambasadurilor puținŭ se aude. Se vede că marile puteri însăși sunt multŭ puținŭ surprinse de evenimentele cele din urmă și nu mai sciu ce se începă și pe ce drumŭ sê apuce.

„Nu voimŭ sê ne depărtămŭ de bazele tractatului dela Berlinŭ“, țicŭ cabinetele marilorŭ puteri, în timpŭ ce una din ele încuragêză pe Sêrbi și pe Greci, cealaltă pe Bulgari, a treia îndemnă pe Turci sê între cu armata în Rumelia orientală, a patra liniștesce atâtŭ pe cei din Belgradŭ, câtŭ pe cei din Sofia, Atena și Constantinopolŭ, conjurându-i sê nu facă nici unŭ pasŭ pripitŭ, căci îndată ce ar curge sânge, confagraȚiunea generală ar fi neevitabilă ș. a. ș. a.

Cine sê se mai pôtă orienta în această situațione confusă? Se vorbește de conflicte dușmănoșe între Sêrbi și Bulgari la frontarii. Este greu a crede însă, că Sêrbii se vorŭ bate cu Bulgarii, cândŭ se concentrêză o armată de 150,000 Turci la Porțile Rumeliei Orientale. S'a ventilatŭ de multe-ori planuluŭ unei confederațione a statelorŭ balcanice. Cine ne garantêză, că mobilisarra în Bulgaria, Sêrbia și Grecia nu urmăresce scopulŭ unei acțione comune rêsboi-

nice în contra Turciei? Turcia posedea destulŭ teritoriu, din care se potŭ compensa și Sêrbii și Grecii de ajunsŭ, de ce sê se încaiere dar cu Bulgarii?

„Gânditus'au ôre diplomaȚiei Europei — întrébă „N. fr. Presse“ — ce urmări pôte avê unŭ rêsboiu între Turcia și statele balcanice? Și ce se va întâmpla, decât Turcia ar fi învinsă? Unde ar rămânê atunci tractatulŭ din Berlinŭ? Atunci nici o sdranță de hârția nu ar fi mai superfluă în Europa, ca aceea pe care și-au pusŭ iscălitura reprezentanției tuturorŭ marilorŭ puteri. Dêr chiarŭ și în casuluŭ mai favorabilŭ, că Turcia ar eși învingêtoare din luptă, încurcătura nu ar fi rezolvată, ci atunci probabilŭ că ne-amŭ află înaintea cestiune, cum va fi interpretată victoria Porței de cătră puterile diferite și suntemŭ convinși, decât și ar fi duratŭ până atunci unitatea marilorŭ puteri — de această cestiune totuși s'ar lovi ca de o stâncă și s'ar nimici.“

Câtŭ pentru procederea uniformă și în unire a marilorŭ puteri, ni se pare că ea lasă încă și acum fôrte multŭ de doritŭ. Totŭ mai multŭ pare a se constată, că cu tótă întrevederea multŭ lăudată dela Kremsier există o însemnată divergență de opiniuni între Viena și Petersburg în aprețuirea situaționei și nici nu se pôte altfelŭ, când interesele orientale ale ambelorŭ împêrății suntŭ diametralŭ opuse unele altora.

Și încă ar merge cum ar mai merge decât s'ar tracta numai de lupta între sfera de interese a Rusiei și a Austriei în Orientŭ. Dar mai suntŭ și alte puteri, cari nu potŭ fi nepăsătoare de cele ce se petrecŭ în insula balcanică, mai este Italia, Anglia și Franția, căci au și ele interese de apêratŭ la Bosforŭ și la Balcani.

Mai alesŭ Italia pare a fi dispusă și decisă de-a se folosî de încurcătura actuală spre a realiza visuluŭ ei d'a se face stăpână peste Albania. Aici politica italiană vine în conflictŭ cu politica austriacă și este lesne de înțelesŭ nemulțumirea, ce-a produs'o în cercurile politice austro-ungare unŭ articolŭ alŭ organului oficiosŭ italianŭ „Diritto“, în care apelêză la popôrele balcanice ca sê se înarmeze grabnicŭ în contra nisuițelorŭ de pace ale puterilorŭ, căci numai acele popôre potŭ dobândi ceva cari sunt gata a vêrsă sânge pentru drepturile lorŭ.

În mijloculuŭ acestei mișcări bate la ochi liniștea ce domnesce în România. Fi-va ôre bine ca România sê tacă, când tôte popôrele creștine ale Orientului pretindŭ cu voce tare sê li se dea ceea ce le trebuie pentru asigurarea existenței și a îndependenței lorŭ?

UNIREA BULGARILORŪ.

Telegramele cele mai nouê:

Filipopolŭ, 12 Octomvre. Pe aci domnesce o mare îngrijire din cauza surescitării spiritelorŭ în capitala Turciei; cu greu Sultanulŭ se va putea împotrivi curențului, care înflăcărêză masele musulmane. Linia bulgărescă e fôrte bine apêrată. Prințulŭ Alexandru a telegrafiatŭ Porții, declarândŭ că în casŭ când delegații bulgariŭ nu vorŭ fi liberați, densulŭ va închide pe toți funcționarii musulmani din Rumelia. — Toți funcționarii vechiului regimŭ au fostŭ înlăturați și înlouciți parte cu Bulgari rumeliotŭ devotați noiei stări de lucruri, parte cu Bulgarii din principatŭ. Turcii au trasŭ în mai multe locuri asupra trupelorŭ bulgărescŭ. Bulgarii au răspunsŭ;

se înregistrêză câtŭ-va morți și răniți. Acestŭ evenimentŭ a produsŭ o fôrte rea impresiune. Se țice, că armata turcescă e fôrte surescitată și că oficerii cu greu își potŭ stăpâni seldații sê nu tragă asupra liniilorŭ bulgare. — Karaveloff s'a reîntorsŭ la Sofia; misiunea sa are de scopŭ luarea mësurilorŭ necesare pentru unificarea administraȚiei Bulgariei și a Rumeliei. Peste douê sêptemâni celŭ multŭ această unificare va fi aprôpe deplină. Dela frontarii n'a venitŭ până acum nici o scire neliniștitoare; trupele stau concentrate în ordine ca și mai înainte. Liniile turcescŭ primescŭ întăriri mai în fiecare ț. Bulgarii suntŭ otăriți a respinge cu energiă ori-ce atacŭ.

Varna, 12 Octomvre. Au isbucitŭ turburări în insula Samos, se vorbește chiar de o ciocnire sângerôsă între trupe și populaȚia; au muritŭ vr'o 100 de persoane. AgitaȚiunea crește mereu în Creta; locuitorii insulei vorŭ sê proclame anexarea lorŭ la Grecia. În casŭ d'a se recunoșce unirea Bulgariei cu Rumelia, guvernulŭ grecescŭ e gata sê dea ordinŭ de înaintare trupelorŭ în Macedonia.

Belgradŭ, 12 Octomvre. Turcii concentrêză numărôse trupe la Uskiub; în genere, aprôpe de frontiera sêrbescă se află unŭ mare numărŭ de batalione. Concentrarea armatei sêrbe este terminată; armata stă gata sê înainteze la celŭ dintêiu semnalŭ. Serbia a concentratŭ și o brigadă în apropiere imediată de frontiera bulgară; se scie că o parte din Vechia-Serbiă aparține Bulgariei. Sêrbii suntŭ hotăriți a revindica și acestŭ teritoriu în casŭ când s'ar recunoșce unirea celorŭ douê Bulgarii.

Varna, 13 Octomvre. După tôte probabilitățile, rezultatuluŭ la care va ajunge conferința nu va fi de locŭ satisfăcêtorŭ; puterile nu se potŭ înțelege. Se crede în definitivŭ, că cu tótă dorința ce are Sultanulŭ d'a recunoșce unirea personală între Rumelia și Bulgaria, elŭ ar fi silitŭ la urma urmelorŭ sê restabilescă statu quo în aceste provincii, pentru a împedeca o invasiă a armatelorŭ sêrbe și grecescŭ. Rusia nu ar fi opusă unei asemenea restabilirî, cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ prin această s'ar dovêdi Bulgarilorŭ, că fără Ruși ei nu potŭ face nimicŭ. Poimâne sosescŭ încă 30 batalione de ređi dela Ismaidt și dela Trebizonda; mai tôte cetățile din Asia Mică vor fi gołite de trupe; în această modŭ Turcia va dispune în Europa de puteri însemnate. Revolta din Samos este datorită unorŭ neînțelegeri locale și pare a fi străină unei mișcări generale grecescŭ. Ferberea devine din ce în ce mai mare în Creta; din ț în ț se așteptă o isbucnire a rêscolei. Acesta ar fi semnaluluŭ unorŭ mari complicări, căci Grecia nu ar putea rămânê indiferentă.

Filipopolŭ, 13 Octomvre. Se semnalêză din nou atacuri la frontarii din partea Turcilorŭ; acestia au trasŭ în mai multe rânduri asupra trupelorŭ bulgare. Prințulŭ Alexandru a ordonatŭ, ca în casŭ când s'ar mai întâmpla unŭ asemenea lucru, trupele bulgare sê răspundă cu energiă. Se pare că Turcia, în casŭ de a intra în Bulgaria, va face invasiunea prin douê puncte, Mustafa-pașa și Küstendil. De acea armata bulgară a fostŭ împărțită în douê corpuri și unŭ corpŭ de rezervă în Filipopolŭ, compusŭ în mare parte din voluntari.

Nișŭ, 13 Octomvre. Sciri din Sofia afirmă, că guvernulŭ d-lui Caravelov se află în mare peplesitate. Orășeniŭ d'acolo desaprôbă procederea guvernului, care a îndușmănitŭ pe nedreptŭ pe Bulgaria cu Serbia. Sofia abia e apêrată de trei batalione și douê baterii.

Belgradŭ, 13 Octomvre. Ambasadoruluŭ turcescŭ Chalid-bei consideră ca probabilŭ, că în casuluŭ unei acțione a Serbiei în contra Bulgariei vorŭ intra în Serbia trupe turcescŭ, deôrece Bulgaria e teritoriu turcescŭ — Pe mâne séu poimâne celŭ multŭ se așteptă unŭ manifestŭ alŭ regelui Milan cu privire la trecerea armatei sêrbescŭ preste granițele bulgare. — Douê batalione de infanteriă bulgărescă, care au sositŭ în Sofia din Filipopolŭ, au fostŭ dirigeate imediatŭ spre defileulŭ Dragomanŭ, ca sê'lŭ puna în stare de apêrare. Se pare că Bulgaria va sacrifica ținutulŭ ddla Zaribrod până la Dragomanŭ, ca sê aștepte armata sêrbescă în defileu. Forțându-se însă defileulŭ Dragoman, atunci Sofia stă deschisă trupelorŭ sêrbescŭ.

Atena, 13 Octomvre. Turcii concentrează trupe la granițele grecesci. — Regele a felicitat pe ministrul de interne pentru simțămintele sale patriotice manifestate cu ocaziunea demonstrațiunei de erî. Studenții de aici au adresat un apelă cătră tote universitățile europene în favorea cauzei grece.

Constantinopol, 13 Octomvre. Pörta a adresat o nouă notă circulară cătră puterî, cerendü imediata resolvare a cestinnei rumeliote. — Conduictis va raporta Sultanului în fiecare și despre inarmările grecesci, care se fac, cum dice elü, nu pentru combaterea, ci pentru sprijinirea Turciei. — Sciri din Adrianopolü despre pregătirile militare turcesci anunță, că de curendü arü fi sositü acolo oficeri superiori din statulü maiorü generalü, ca să inspecteze pozițiunile. — Ministrulü provisoricü de externe Aarifi-paşa a cerutü ambasadurului sèrbü Gruici esplicări despre inarmările Sèrbiei. Gruici răspunse că inarmările nu s'au făcutü în secretü, ci mobilisarea s'a ordonatü printr'unü decretü publicatü în föia oficială; nota circulară a d-lui Garacianin a aratatü motivele lämuritü, cauza suntü evenimentele din Rumelia ostică, care au distrusü echilibrulü politicü în peninsula balcanică. Inarmările suntü de natură defensivă, deörece prin aceste evenimente Serbia e silită a'și apëra interesele sale periclititate.

Bucuresci, 13 Octomvre. Dela Silistra incependü până la Lom-Palanca mişună locurile de voluntari cari se exercită în grabă și se trimitü în interiorulü țërii. Multü dintre ei, neavendü puşci, suntü inarmați cu bețe.

Roma, 13 Octomvre. „Diritto,” care a aflatü, cum se dice, din isvorü demü de credință, că pe linia Banjaluka-Serajevo suntü puse pe piciorü de rësboiu douë corpurü de armatä, ca să pornescä prin sangiaculü Novibazar spre sudü, provöcă pe popörele balcanice să se inarmeze repede în contra dorinței ferbinte de pace a diplomației europene. Popöre, care nu-și dau sângele pentru drepturile lorü, nu potü aștepta nimicü dela bunăvoința statelorü streine. — Telegrama din Belgradü și Atena spunü, că o catastrofă e iminentă. Aci se crede că inceperea ostilităților va disolva totalü unirea puterilorü, care și așa e sguduită. Pericululü se considerä mare și acësta se motivözä cu aceea, că esistä, cum se dice, mari diferente între Austria și Rusia.

Londra, 13 Octomvre. Convorbirile, ce le-au avut diferiți corespondenți de diare cu reprezentanții sèrbescü și grecescü, nu mai lasä nicü o indoială despre aceea, că guvernele acelorü state suntü hotärite, séu cum sustinü ei, silitë să dea loviturä. Trikupis, a declaratü ađi că evenimentele au aratatü, că actualiulü cabinetü grecü e deja mortü, că Grecia acum își va lua interesele singurä în mână și înainte de töte nu va läsa së-i scape Ianina.

În Sofia s'a lätitü scirea, că Rusia a concentratü în Odessa 90,000 de ömeni, și totulü e gata ca să transpöte aceste trupe la Varna, îndatä ce politica rusä va găsi de bine. Bulgariii se temü din cauza acësta, că într'unü asemenea casü Bulgaria ar putë deveni unü guvernämentü rusescü. Se dice chiar, că d. Giers a răspunsü deputației bulgare, că Rusia nu va părăsi Bulgaria. Prin urmare, aducendü în legăturä concentrările din Odessa cu cuvintele lui Giers, se vede, că Rusia are intențiunea să ocupe Bulgaria. Acësta versiune câștigă mereu tårémü și se considerä acësta ca unü lucru făcutü la Kremzier, de örece ocuparea Bulgariei de Rusia ar forma o paralelă la ocuparea Bosniei și Herțegovinei. Vestulü peninsulei balcanice cade în sfera austro-ungarä, ör Ostulü ar cädë în sfera rusä.

„Orientulü“ dice, că necontentitü trecü oficeri rusi prin Galați, îndreptändu-se spre Bulgaria. Ei suntü cu toți incredințați, că rësboiu va fi, dacă nu acum, dar la primävarä. Rusia doresce rësboiu și face preparative chiar în acëstü sensü.

Din Berlin se telegrafiazä diarulü „Standard,” că d. I. Brätianu s'a dusü la Viena și Berlin nu ca să cërä mărimea teritoriului séu neutralitatea României, ci numai ca să ia informațiuni asupra situațiunii.

„România“ scrie, că ministrulü de rësboiu alü Bulgariei se aflä în Bucuresci. Va avea o întelnire cu d. I. Brätianu, pentru care scopü a și venitü în România.

Intr'unü consiliu de ministri români ce s'a ținutü în săptămâna trecutä sub președinta Regelui, s'au decisü urmätörele, dice „L'Indép. Roumaine”: 1. Së s'aștepte hotärfirea puterilorü reprezentate la Constantinopolü; 2. Së se convocë Camerile la 15 Octomvre; 3. Së se concentreze și mobiliseze corpulü III de armatä și mai multe regimente din alü II; 4. Së se păstreze celü mai mare secretü despre negocierile înce-

pute cu unele cabinete streine; 5. Së se continue cu inspecțiile militare începute de Rege.

Vineri, în săptămâna trecutä au pornitü din Galați cu vaporulü „Carl Ludvig“ 9 oficeri rusi de cazaci, ducendü-se spre Bulgaria. — Au sositü în Bucuresci mai multü corespondenți ai diarelorü streine, cari se întorcü din Bulgaria și Rumelia unde, spunü dënșii, evenimentele nu mai presintă, pentru momentü, nicü unü interesü, tötä atențiunea fiindü îndreptatä spre Constantinopolü. — „Națiunea“ aflä, că guvernulü bulgarü a luatü dispozițiuni, ca töte telegramele, cari trecü prin Rusciuk, să fiä censurate de unü delegatü alü guvernului centralü din Sofia. Nicü o telegramă, care va conține lucruri inesacte séu destäinuirü supärätöre, nu va mai fi expeditä pe viitorü. — Odatä cu corespondenții streini, a sositü în Bucuresci, venindü din Rusciuk, și fostulü comandantü alü flotilei bulgäresci, despre care se dicea că fără șcirea autorităților bulgare, ar fi dusü mai multe vase ale principatului la Reni. Depärtatulü comandantü și-a ruptü unü piciorü printr'unü accidentü și acum se aflä internatü în serviciulü d-lui Dr. Severeanu. Noulü comandantü alü flotilei bulgäresci este totü unü rusü de originä, dër încetätënitü englesü. Cunoștințele sale în marinä suntü multü apreciate.

ALEGERILE ÎN FRANCIA.

Ministru-președintele Brisson a adresatü o scrisöre cătră alegötöri, în care dice:

Cum ar putë öre desamägirea durerösä din 4 Octomvre së sguduië increderea în republicä? În urma alegerilorü mai stränse, pentru cari s'a executatü în töte pärtile o unire (a republicanilorü), vorü avë republicanii în camera viitoare mai multü ca 150 voturi maioritate, așadarä o maioritate mai mare, decâtü obicinuescü së aibä partidele dominante în țëriile parlamentare. Republicanii mai dispunü de o maioritate copleșitöre în senatü; în fine posedü președinta republicei, căci deörece dispunü de maioritate în amendnuë camerele, nu le pöte scäpa din mانی celü mai inaltü oficiu de statü. Republica rämëne deci domnitörea suveranä, atâtü a puterii executive câtü și a maiorității legislative. Aceste trei puteri vorü fi stränșü legate în acëlu sensü, de a feri constituțiunea republicană de öri ce atacü alü reacțiunei monarchice și clericale. Amü cunoscutü timpurü mai grele, eramü cu minoritatea într'una din camere, și guvernulü era în contra nosträ; totuși invinșärämü aceste pericole, mulțumitä concentrării și unirei noströ. De aceea ministerulü, pe care-lü prezidözü eu, n'a încetatü de a îndemna la unire. O asemenea atitudine ne va aduce, acum când greutățile suntü mai mici, același rezultatü. Deja se unescü töte puterile republicane în fața balotagelorü. O unire ni se impune și în camerä. Alegötörii au găsitü norma, care trebuie să ne conducä la învingere și și reprezentanții democrației trebuie acum să escomunicë spiritulü de discordiä. În acëstü modü läudäroșiile monachiștilorü, exaltați prin rezultatulü de mai nainte, vorü fi nimicite. Ei cutözä de câteva zile, să amenințe însași republica. Së le mulțumimü, că au depusü masca; mulțumitä neînțelepciunei lorü, Francia scie unde țintescü contrarii nostri: la ruina instituțiunilorü noströ, la o nouä revoluțiune. Interesele suntü păzite! Servimü democrației, voimü tocmai așa, ba mai multü încă ca contrariii nostri, pacea în afarä; dar numai noi singurü putemü și voimü să garantämü pacea înăuntrü. Căci puternica democrația numai ca republicä mi-o potü închipui: Sufragiulü universalü ne dä acësta învățaturä. Ne recomandä o politicä solidä și totodatä intelptă, cere unü guvernü devotatü și solidü constituitü, care în töte lucrările să fiä însufletitü de acea solidaritate, fără de care nu existä nicü unü guvernü. Reprezentantii poporului vorü asculta de vocea lui.

Clemenceau adresä „Girondei“ urmätörea telegramă:

Vë rogü grabnicü, de a spune amicilorü nostri, că republicanii trebuie să-și ținä de normä în tötä Franța, ca 18 Octomvre asifelü de candidați să alegä, cari au avut la prima alegere mai multe voturi. Când e vorba de monarchiä și de republicä, cum se mai pöte îndoi unü republicanü?

Din tötä țëra sosescü sciri, că republicanii suntü uniți; numai în vre-o câteva cercuri, până acum nu s'a observatü nicü o unire.

SCRILE DILEI.

În anulü 1860 s'a întemeiatü în Sighetulü Marmăției o reuniune de culturä a poporului, care întemeiä acolo o preparandiä gr. cat. Atuncü a primitü reuniunea dela guvernü și unü edificiu de valöre. Mai târziu, guvernulü ungurescü înființă, în loculü celei române, o preparandiä maghiarä și încheiä cu reuniunea unü con-

tractü, ca acësta să înființeze pe pämëntulü preparandiei române unü alumnatü, în care scolarii preparandiei de statü să aibä intrëga întreținere. În ședinta dela 5 Octomvre n. c. a reprezentanței orășenesci, unü öre-care Hollosy propuse să se röge guvernulü, ca să desființeze aceea reuniune și averea ei să se întrebuințeze spre scopuri scolare, negreșitü că ungeresci, sub cuvëntü că reuniunea nu și-ar fi implinitü acëlu obligämentü. Adunarea însărcinä o comisiune să raporteze asupra acëstei afaceri „Kronstädter Zeitung“ observä la acësta: „Unü astfelü de atentatü la averea Nemaghiarilorü abia e de cređutü! Ce să-i faci, dacă și asemenea atentate suntü acte patriotice!“

—0—

Din Banatü-Comloșü se scrie cătră „Budapesti Hir-lap,” că Szucsiu Ianos, deși Românü, lucrä mai energicü la läțirea maghiarismului decâtü unü Maghiarü. Ètä unü omü, care umblä după brevete „patriotice,” comitendü fapte sucite. Suntemü convinși, că Românii se vorü feri de astfelü de suciți.

—0—

Ni se scrie din Alba-Iulia, că invëtätorulü din Maerii Albei-Iuliei, care și-a părăsitü soția, trăesce în concubinagiu cu o servitöre, locuindü chiar lipitü de intrarea în bisericä d'acolo. Intrebämü pe comitetulü parochialü, pe preotulü și protopopulü respectivü, cum potü suferi o astfelü de batjocorie a moralității?

—0—

Cetimü în „Ellenzek“: „La 6 l. c. gendarmii, dupä o resistentä cerbicösä, au mai pusü mäna pe o bună pasäre carea, dupä ce s'a încärcatü de suveniruri prin Alba-Iulia și prin mai multe alte locuri, s'a prinsü în Vințulü de josü.“ — Pöte că va fi ör vorba de vr'unü Românü, căci prä cu multä satirä și bucuriä o spunea acësta „patriotică“ föiä, care se pricepe de minune în näscöcirea calumniilorü contra Nemaghiarilorü, necunoskendü ce e rușinea și bunul simțü. Se vede că numai cu obrazulü grosü se pöte sustinë.

—0—

Din Selagiu ni se comunicä, că la reprezentanția teatrală, ce a dat'ö la 27 Septemvre societatea diletanților d'acolo în folosulü societății de maghiarisare „Szecsenyi“, a figuratü pe scenä între jucători și d-șöra Otilia (Filepü) Mägureanu. Deplängemü atâtä decädință și lipsä de sentimente romänesci.

—0—

Din regimentulü de infanteriä Nr. 82 din Sibiu s'au destinatü douë companii să plece la Ighiu și Zlatna, sub cuvëntü că s'ar observa neliniște în acele ținuturi între poporațiunea romänä în urma proclamației „irredente“; aceste companii au să ernze acolo. Autoritățile din acele ținuturi ar fi cerutü — se dice — să se dea garnisöne militare Ighiuului și Zlatnei. — Ce comedie „patriotică“ o mai fi și asta? Nu cumva se cautä pete în söre, pentru cine scie ce mësuri dictatorice plänuite de ministrulü-sobölü?

—0—

Ludvig Beer séu ca „patriotü“ Vandory Lajos scrie cătră codița din locü o scrisöre din Bucuresci, în care își retrace cuvintele dintr'o altä scrisöre, — în care învinövetea pe ambasadurulü austro-ungarü din Bucuresci, br. Mayr, că n'ar fi destulü de energicü — și declarä că espulsarea celorü șëse Ardeleni se datoresce intervenției energice a baronului Mayr.

—0—

Ni se scrie din Gurghiu cu data 2 Octomvre: „A. S. principele de corönä cu princessa Stefania au sositü în Gurghiu ađi, 14 Octomvre la örele 9^{1/2} a. m. Au fostü de față 6 preoți romäni și 9 rom. cath., poporü țëranü, förte puținü. Primirea nu a fostü ca altädatä, ci simplä. Indatä ce a ajnsü A. S. în Gurghiu, a și incepatü vënätörea pre valea „Casvi.“ — Cnatu.

—0—

Cetimü în „Pester Lloyd“: „Föia ce apare în Bucuresci, „România Liberä,“ și-a schimbatü numele de patru öri și totü de atâtea öri i s'a sustrasü debitulü postalü pentru țëriile corönei unguresci. Mai de curendü și-a luatü numele de „Plugarulü,“ dar și sub acëstü nume i s'a opritü trecerea în Ungaria.“ Së scie, că de multü „România Liberä“ nu mai scrie în contra Ungurilor, asta o pöte spune și Ludvig Beer ca iudovü séu Vandory Lajos ca maghiarü. Prin urmare oprirea n'are nicü unü sensü.

—0—

Numèrulü candidaților de bacalaureatü la Iași a fostü de 85 în sesiunea din Septemvre. Din aceștia au reușitü la examenü numai 32.

—0—

Dupä cum scrie „Berliner Tageblatt,“ greutățile financiare ale regelui Bavariei au să se înlätüre prin aceea, că până la achitarea datoriei, care e de 18 milöne, i se vorü reținë pe fiecare anü 2 milöne din lista civilä.

„UNDE DAI ȘI UNDE CRÉPA!”

Din Câmpia Ardelului, Octombrie a. c.

Stimate D-le Redactor! Pe timpul domniei calvinismului, sub așa numiții: „principi naționali independenți” — numai după nume — în Transilvania în care espresiunea cea adevărată a calvinismului maghiar erau »aprobatele« (asprubatele) și »compilatele« (impilatele) — adevărate testimonii de netoleranță religioasă și națională față cu Românii — majoritatea absolută a țerei săngera așa de cumplită în favoarea unei oligarchii încâtă se pretindea că „Popii români a furisescu”, de aci interdicerea „az oláh popák ne afuriszáljanak.” (Preoții români să nu a furisescu.)

Acum însă sub constituțiunea modernă (nu cea milenară ală căreia jugă din seculi ca vitele l'amă purtat) se pretinde că „preoții români agitaze” („az oláh popák ágitálnak, bujtógatnak.”) Mai pe românește: »și că cănele 'i turbatu, ca s'elu pótă toca în capu.« — dicală trivială românească, dér prea nimerită.

Sub pretestu falsu tindu a invinovați pe bieții preoți români, căutându nodu în papură pentru a fi batjocuriți, puși și luați sub ochiul polițianu. Unu astfelu de casu s'a întâmplatu și cu parochulu V. Popescu din Juculu de josu, care avea deja presemțulu, că va fi denunțatu.

Și care fu cauza acestei denunțări?

Preotulu din cestiune a fostu concuratū adevă cu data 18 Augustu la „Societatea Transilvania” în Bucuresci, pentru a se acorda fiului său — care a devusū esamenulu de maturitate în Clușiu cu laudă — unū stipendiu. Totu acolo mai trimise o rugare cu data 3 Septemvre — ambele recomandate. De atunci statură la pândă continuă, până când în 28 Septemvre, sosindū la adresa preotulu rezoluțiunea așteptată dela susū dīsa societate, desū de diminēta în revărsatulū dīlei biețulu preotū fu surprinsū încă în așternutū cu provocarea oficioasă din partea d-lui subprefectū alū cerculu Clușiu — trimisă printr'un espres oficios, ca la 9 ore să convină din oficiu și cu amicitia oficioasă (hivatalós baratság) cu d. subprefectū la poșta din Apahida intr'o afacere urgentă de siguritate publică (egy sürgös közrendészeti ügyben).

Preotulu luatū din așternutū se duse cu espresulū oficiosū după sine, ologū de unū piciorū, la Apahida și încă pedestru, pentru că trăsura nu avea la dispozițiune. Ajungendū la poșta din Apahida, d. subprefectū îl întâmpinā anunțându-i că la poștă îl așteptă o epistolă și fiindcă acea epistolă e adresată din Bucuresci, a fostu deținută dela 26 Septemvre până la 28, și că are onore a-i descoperi și împărtăși cumcă e sub prepusū (gyanus, gyanu alatt van) și prin urmare ca să se prevină alte neplăceri, l'a provocatū din oficiu ca să se presinte la poșta Apahida. Preotulu răspunse, că tocmai e în așteptarea unei rezoluțiuni în favoarea fiului său, care a obținutū maturitatea (bacalaureatulū) în Clușiu cu laudă, pentru care cu datele 18/8 și 3/9 a. c. a adresatū petițiuni pentru unū stipendiu din Bucuresci dela „Societatea Transilvania.”

Cu tôte aceste împrejurări constatate cu recepisele poștii din Apahida și cu tôte că pe cuvertă erau scrise de asupra cuvintele: „cu certificate scolastice” ér in dosū, „D. Precupū, strada plantelorū nr. 24,” preotulu a fostu provocatū să defacă epistola în localulū poștei sub ochii d-lui subprefectū și să-i citescă rezoluțiunea. După aceste d. subprefectū — făcendū-i-se pe placū — a declaratū „că e satisfăcutū,” la ce d. preotū răspunse cu indignațiune manifestându-și nemulțămirea și durerea sufletescă ce i-s'a făcutū purtându-se pedestru conturbându-i-se și odihna de nôpte și pentru ce? pentru o simplă suspiciune și încă suspiciune de totū nemotivată.

Atăta încă nu era destulū. D. subprefectū incepuse alū șicana prin vorbe cari nicidecum nu se puteau lua decâtu de batjocură dīcându-i că ar puté fid. preotū mulțamitū și satisfăcutū în inima sa părendū-i bine că a rămasū purificatū.

Intr'aceea ajunserā la nisce conflicte neplăcute, căci d. preotū interpelā și cu totū dreptulū pe d. subprefectū, că chiar dacā i-ar fi venitū astfelu de proclamațiune revoltătoare precum suspiciuna dēnsulū, ce vinā ar puté să aibā pentru aceea preotulū din Juculū de josū după ce dēnsulū nu are nicī o legătură ori corespondință cu așa dīsa „Irredenta Română.” Rēspunsulū dlui subprefectū fu: „Ba da! Vinovatū ai fi pentru că aceea ar fi fostū ca rēspunsū la corespondințele d-tale de mainainte.” Poftimū logicā! Surprinsū întrebase preotulū de ce corespondențe e vorba, căci dēnsulū n'are scire să fi scrisū altā epistolā în România decâtu cele douē la adresa: „Societății Transilvania” ceea ce a probatū prin recepisele dela posta din Apahida cu data 18 Aug. și 3 Septemvre.

Bine i-a spus'o d-lui subprefectū preotulū V. Popescu dīcendū, că totū lucrulū cu publicarea „proclamații revoltătoare” în bisericā, cum pretinde d. subpre-

fectū, e numai o apucătură (ráfogás) rēutāciōsā asupra preoților romāni și că chiar superioritățile politice cu provocările și publicările lorū relative la estrādarea preinselorū proclamațiuni, nu tacū alta decâtū atragū atențiunea ômenilorū asupra acelorū proclamațiuni despre cari poporulū nicī idee nu avea, bunăorā ca și cu interdicerea serbărei parastasului lui Horea inima căreia întēplāndu-se lucrulū ne mai pomenitū de a li se interdicē preoților oficierea santei liturgii și încă în una din Sāmbetele morțilorū din s. Paretemi, — totū poporulū curiosū a cercatū după cauza acestui efectū ciudatū și a ajunsū prin acēsta la cunoștința acelu Horea, despre care mai nainte nicī idee nu avea.

După acestea d. subprefectū, aprinsū de flacāra „patriotismului”, începuse a arunca preotulu, că „poporulū e bunū și blāndū și că Românii suntū provocați să agiteze la rebeliune în contra dinastiei împērātesci;” la acēsta preotulū răspunse cu multā destoiniciā provocāndu-se la lupta dela Custozza din 1866, unde Românii au sāngeratū în favoarea dinastiei împērātesci luptāndū chiarū în contra consāngenilorū lorū, dovedindū prin acēsta fidelitate ce totdeuna i-a caracterizatū față de dinastiā, căreia i-au fostū și pururea îi vorū fi cei mai credincioși și dela care așteptā bine și în viitorū, cu tôte că acum tragū „scurtă.”

Mai adause apoi preotulū că dēnsulū nu se jenēză așa multū de temniță, de care mai avuse onore în decursulū constituțiunei acesteia (firesce pe basa unorū miserabile denunțări venite dela unū omū, pe care l'a fostū plătitū d-lū curți, ca să mărturisescă strāmbū în contra preotulu acusatū ca agitatorū,) dechiarāndū totū odatā, că Românii nu vorū pregeta a păși pe față totdeuna luptāndū cu tôte mijlocele oneste și legale pentru națiunea lorū, a căreia espresiune viuā și adevărată este „limba română”, pentru care au luptatū și vorū lupta, până ce vorū învinge.

După acestea preotulū recomandāndu-se „grāției” d-lui subprefectū, s'a depārtatū ințonāndū, că prin astfelū de suspiciōnări neînțemeiate dispare frățietatea, care numai în încrederea împrumutată își pôte afla espresiunea sa. D-lū suprefectū rămase cu buzile umflata și amarū păcălitū, căci n'a pututū să mai punā mână pe o victimā, ca să se recomāde nainte mai marilorū săi. X.

Făgărășu, Septemvre 1885.

Onorate Domnule Redactor! — Convinsū despre nerēsturnabilitulū adevērū, că cu câtū o cestiune se desfășurā mai amēnunțitū și mai alesū o cestiune vitală națională ca și aceea a bisericē și a școlēi, cu atâtū adevērulū ese mai multū la luminā. Ca să nu lasū fără rēspunsū aserțiunile neesacte ale unui corespondentū din orășelulū Făgărășu subscrisū »Unū cetățēnu,“ cu modestiā imi iau îndrāsnēla, d-le Redactorū, a reveni încă odatā la obiectulū: cari împrejurări faciū să „decādā” bisericile și școlēle romāne din Făgărășu? — și acēsta nu condusū de spiritulū de partidă, nicī de egoismulū condamnabilū, ci numai pentru a ajunge la adevērū, pe care cunoscendū-lū sē-lū apetiāmū după cum se cuvine, ferindu-ne de ce e rēu și adoptāntū numai binele.

Unū onorabilū „vechiu cetățēnu,” (?) după cum îi place să se numescă, din orășelulū Făgărășu, sē încercā în Nr. 198 alū „Gazetei” a reflēcta la corespondența mea din Nr. 180 alū aceleiași stimate foi subscrisā cu unū micū — n —, în care corespondență anonimulū nu mai scīa de ce sē se acațe, voinđū cu orice prețū a-mi rēsturna aserțiunile mele. „In voia bună în care se aflā” mē asemēnezā mai înainte de tôte „cu unū satelitū alū unui corpū cerescū”, care dela sine nu pôte lumina, ci ca și luna bunăorā dela sōre, acētū „mititelū — n —” primesce lumina dela alții. Adauge apoi: „numai de n'ar fi fāntāna de lumina din care se adapā mititelulū nostru — n — ca fāntāna de păcurā descoperitā mai cēsți ani în comuna Șercaia.” Poftimū frase! Cine sē fiā acelu corpū de care vorbesci, on. d-le cetățēne

Te asigurēsū, onorate mare „cetățēne,” că numai convingerea mea isvoritā din cugetū bunū m'a îndemnatū să scriu în cauza bisericelorū și școlēlorū din Făgărășu, pe ai cărorū vermi cari le rodū rēducina existinței am vrutū sē-i descoperū pentru a fi delāturați Nu spiritulū de partidă, nu egoismulū și aspirarea după domnii pentru umplerea buzunarelorū de cari, precum vēdū, totū mai suntū molipsiți mulți în orășelulū nostru, ci adevērulū isvoratū nu din »fāntāna de păcurā din comuna Șercaia,“ pe care singurū pôte o ai descoperitū, ci din esperința mea în nemijlocitā atingere cu poporulū romānu din Făgărășu a cărui sōrte dorescū să o vēdū amelioratā. Fiāmī și mie permisū, cu voia marelui „cetățēnu,” a-mi continua — după ce acum m'am adaptū și din isvorulū polologiei d-sale — părerile mele cu privire la „decādutele” bisericē și școlē romāne din Făgărășu.)*

*) Dămū locū acestorū păreri, fără însă ale aproba tôte, căci prin discussiunea acēsta, dēca va fi și va rămānē obiectivā sperāmū că vomū afla mai ușorū, care este buba și ce leacū îi trebuie.

Nu imblāți în preoți și invēțătorī, d-le »cetățēne! Preoții și invēțătorii își faciū datorința. Bisericile romāne din Făgărășu în tôte zilele suntū deschise dimineța și sēra, ēra în sērbători și Dumineci cu solemnitate, pentru a primi în sinulū lorū pe credincioșii la rugăciune. Predicile cătrā acētū poporū nu lipsescū în nicī o sērbătorē, și Dumineca totū asemenea. Se vede trēba, că d-ta d-le »cetățēne” nu le audī, pôte. nu cercetezi bisericā decâtū la Pasci și Crāciunū, când preoții în ostēnelā lorū după lungulū serviciu dumnețescū abia mai potū da binecuvēntarea, necum sē pótă ținē și predica; apoi predica la Pasci și Crāciunū de s'ar ținē poporulū ar lua-o la fugā din bisericā, precum anumitū o faciū acēsta domnii amploiați, cari ca și când s'arū teme de tāmāiā, o tunā (fugū) afarā din bisericā înainte de sfēșitulū serviciului divinū. După d-lorū se iau și alții mai proști, căci vēți Dōmne, pentru ce sē nu faciū și proștii ca cei cu minte, și în urma urmelorū la otpustū preotulū nu are cui spune necazurile bisericē și școlēi, de cari vai! încārcați mai suntemū, mai alesū noi cēsți din Făgărășu.

Din împrejurarea că bisericā se golesce până când preotulū voesce sē le spunā bunăorā: câtū au sē plătescā fiecare poporanū pentru leașa invēțătorulu repartitiā, sēu că preste optū zile are sē fiā sinodū parochialū pentru alegerea unui deputatū etc., urmēzā inconvēniente preste inconvēniente. Cei cari scotū repartitiā nu capētā o para orbā, căci credincioșii nu cunoscū aceea, fiindcā fugiserā din bisnicā când li s'a spusū de repartitiā; sinodele parochiale la alegeri de deputați la sinodulū archidiececanū, la sinodulū protopresbiteralū etc. constau din câte 3—5 membri din 150—200 membri alegētori. Cine pōrtā vina la acestea? Totū preotulū care, fie'mi permisū a atinge, pre lāngā unū astfelū de poporū mōre de fōme — și totuși mārele nostru »cetățēnu« pretinde dela prectulū flāmāndū se ținā predicī pe amvonū, și cui predicī? la cāteva babe. Suntū fericiți preoții romāni din Făgărășu, că posturile lorū suntū înpreatate și cu alte officii, vicariatulū pe deoparte și protopresbiteratulū de altā parte, căci dēu din veniteles stolare n'arū puté-o duce.

La rēndulū meu imi vine a crede, că marelū »cetățēnu« care așa bine scie scusa pe d-nii funcționari din Făgărășu, și mai alesū pe cei dela administrațiā 11 la numărū, că adevă on. domnū vice-comite »ii opresce până pe la prānđū în birou« ca sē nu pótă veni la bisericā, însuși face parte din nenorocosulū numărū unsprețece. Când acētū mare »cetățēnu« va ajunge vice-comite dōr nu vorū mai fi opriți funcționarii în birou în timpulū bisericēi. D-sa în frunte ca ceilalți funcționari romāni dela micū până la mare la 11 ore ant. merid. va pleca la bisericā romānească de o confesiune sēu alta — nu însă la bisericā catolicā, pre care d-sa o pune ca deobligătoare pentru funcționari, căci e „bisericā cu religiune de statū.” Au dōrā bisericā gr. cat. și cea gr. or. nu suntū recunoscute și ele în statū cu religiunea lorū de sine stātātore, întocmai ca și bisericā romano-catolicā? Destulū de rēu, când unū cărturarū romānu ce se ține de o bisericā sēu alta romānească, din primejdia că devine funcționarū de statū la comitatū sēu airea, sē fiā deobligatū a păzi numai sērbătorile bisericēi catolice, desconsiderāndū sērbătorile cu caracterulū bisericēi sale. Cu astfelū de motive nu poți d-ta, veche »cetățēne,“ escusā neparticiparea domnilorū funcționari romāni la bisericā. (Va urmā.)

DIVERSE.

Inima cea bună a pungașilorū din Petersburg. — Dīarulū din Petersburg „List” aduce despre lucrulū ai cesta o probā frumușicā. Mai zilele trecute s'a furatū unui domnū o carte din buzunarū, fără ca sē scie cum și când s'a întâmplatū acēsta. După cāteva zile primi acela o scrisōre și o fotografiā, care se aflaserā în cartea furatā. Scrisōrea are următorulū cuprinsū: »Stimate Domnule! Noi sērmanii ômenī, cari de multe ori suntemū pe nedreptū urmāriți, avemū într'adevērū o inimā fōrte duiōsā. De multe ori aflāmū, când amū pusū mână pe cāte unū bughilarū sēu pe cāte o batistā, intrēnsele fotografii. Stimate domnule, de multe ori se întâmplā, ca sē fimū și noi părinți, sē avemū și noi copii pe cari i iubimū și înțelegemū fōrte bine, câtū de greu trebuie sē se supere unū părinte, care își perde portretulū fiului sēu. De multe ori amū trimite unū astfelū de obiectū proprietarului înapoi, dér nu scimū unde, a'lū căuta ar fi unū lucru fōrte periculosū pentru noi, pentru că prin aceea amū atrage numai atențiunea poliției asupra nōstrā. Spune cunoscuțilorū D-tale, ca dēnsii totdeuna sē pōrte în bughilarele și în notițele lorū adresele lorū. În casulū acela, când le vomū lua din buzunarū notițele, le vomū trimite tôte portretele și tôte hārtiile, cāte pentru noi n'au nicī unū prețū, ér pentru dēnsii au de multe ori unū prețū fōrte mare. Unū pungașū din Petersburgū.

Editorū: Iacobū Mureșianu.

Redactorū responsabilū: Dr. Anrel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 14 Octombrie st. n. 1885.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including items like Rentă de aur, Rentă de hârtă, and various bonds.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 28 Septembrie st. v. 1885.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pieței Brașov

din 15 Octombrie st. n. 1885.

Table with market data for Brașov, showing exchange rates for various currencies and commodities.

Numere singuratică à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. GROSS.

Concursu.

(2 3)

Pentru ocuparea postului de învățător la școla confesională greco-catolică din comuna MOCODU în vicariatul Năsăudului, cu unu salariu anual de 200 fl. v. a. și quartir liberu, se escrie concursu.

Doritorii de a ocupa acestu postu au a-și așterne suplicele provădate cu documentu de cualificațiune și din limba maghiară la subscrisulu senatū scolasticū până în 25 Octombrie 1885 st. n., în care și la 2 ore va fi alegerea.

Din ședința senatului scolasticu gr. cat.

Mocodu în 11 Octombrie 1885.

Președintele:

Leonu Verticū.

Notarul:

Stefanu Puica.

Tarifa anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserțiuni și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discount rates for repeated advertisements based on the number of repetitions.

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facu învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai susu.

Anunțămū acelorū onorați cetitori, cari vorū binevoi a se abonā la fōia nōstrā de aici încolo, că avemū încă în rezervă numerī dela începutulū anului 1885 prin urmare potū se aibā colecțiunea completā.

Mersulū trenurilor

pe linia Predealū-Budapesta și pe linia Teiușū-Aradū-Budapesta a tei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș, listing train types and departure times.

Nota: Orele de nopte suntū cele dintre liniile grōse.